

LİSE ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİM BİLİŞİM AĞI (EBA) PROJESİNDEN YARARLANMA DÜZEYLERİ VE PROJE İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Arş. Gör. Abdullah Türker
Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı
turkerabdullah@hotmail.com

Öğr. Gör. Cansel Güven
Anadolu Eğitim Sendikası Genel Başkanı
guven@aes.org.tr

Özet

Bu çalışmada FATİH Projesi kapsamında etkileşimli tahtaların hizmete girdiği okullarda görev yapan lise öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'ndan yararlanma düzeyleriyle projeye ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Çalışmanın amacı 2012 yılında öğretmen ve öğrenciler yararına hizmete sunulan platformun öğretmenler tarafından nasıl, ne sıklıkla ve hangi amaçlarla kullanıldığının tespitiyle öğretmenlerin görüşlerinden faydalanarak YENİ EBA adıyla Ekim 2015'te tanıtılan sürüm için öneriler getirmektir. Bu amaçla; 10 farklı ilde görev yapan Anadolu ve Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlere bir anket uygulanmıştır. Uzman görüşleri alınarak hazırlanan ankette 15 açık uçlu sorular kullanılarak öğretmenlerin EBA'ya ilişkin deneyim ve görüşlerine başvurulmuştur. Açık uçlu soruların yanında her okuldan bir öğretmen seçilerek yüz yüze, telefon veya internet aracılığıyla görüşmeler yapılarak detay bilgilere ulaşmaya çalışılmıştır. Katılımcıların yarısından fazlası EBA'yı kullanmadığını belirterek büyük oranda okullarındaki internet sorunlarını gerekçe göstermiştir. Kullananların, içeriklere derslerinde ortalama 10-15 dakika zaman ayırdıkları, pekiştirme ya da görselleştirme amaçladıklarını görülmüştür. Araştırma sonunda platformda paylaşılan içeriklerin sürekli güncellenmesi ve ülke genelinde tüm öğretmen ve öğrencilere tanıtım seminerleri verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: EBA, e-içerik, Öğretmen.

HIGH SCHOOL TEACHERS' UTILIZATION LEVELS AND OPINIONS ON THE EDUCATION INFORMATION TECHNOLOGIES NETWORK (EBA) PROJECT

Abstract

In this study, high school teachers' utilization level and opinions on the education information technologies network (EBA) project was researched in schools where interactive boards came into service as part of the FATİH (Movement of Enhancing Opportunities and Improving Technology) Project. The purpose of the study is by determining how, how often and for what purpose is the platform, which became available to students and teachers in 2012, utilized by teachers; bringing forward proposals by addressing opinions of teachers for the NEW EBA version introduced in October 2015 and future editions of the platform. For this purpose; a 15-item open-ended questionnaire finalized by expert opinions was given to teachers serving in Anadolu and vocational high schools in 10 different cities to collect their opinions and experiences on EBA. Along with open-ended questions, a selected teacher from each school was interviewed for further detailed information either face to face or using telephone or internet. Information gathered are presented in charts. More than half of the participants stated that they do not use EBA, accusing internet connection failures. The ones' using stated that they spare 10-15 minutes for the content during class and they use it for reinforcement or visualization purposes. Research findings suggest that the content shared by the platform should be updated continuously and informative seminars for all teachers and students should be arranged across the country.

Keywords: EBA, e-content, Teacher.

GİRİŞ

1960'lı yıllarda bilgisayar destekli eğitim uygulamaları ile başlayan eğitimde bilgisayar kullanımı 1990'lı yıllarda internetin eğitimde kullanılması ile farklı bir boyut kazanmıştır. 1990'lı yıllarda yürütülen bazı projelerle (Eğitime %100 Destek, Bilgisayarlı Eğitime Destek vb.) okullarda bilgi teknolojisi sınıfları oluşturularak eğitimde bilgisayar kullanımı yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. 2000'li yılların başında bilgi teknolojisi sınıflarına verilen desteklerin azalmasıyla sınıflar gerek donanım gerekse yazılım bakımından güncelliğini yitirmiştir (Keser ve Çetinkaya, 2013:379).

Eğitim sürecine damgasını vuran ve yaygınlaştırılması konusunda büyük proje ve çalışmalara girilen bilgisayarların özellikle etkili eğitsel yazılımların hazırlanmasıyla öğretme-öğrenme sürecine önemli katkılar sağladığı, yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda ortaya konulmuştur. Yapılan çalışmalar incelendiğinde eğitim-öğretim sürecinde bilgisayar kullanımı daha kalıcı yaşantılar kazandırma ve öğrenmeyi etkili hale getirme gibi katkıları olduğu görülmektedir (Tor ve Erden, 2004:122).

Thompson ve Flecknoe (2003), 97 okuldan 7272 öğrencinin dâhil olduğu çalışmalarının sonucunda, belirli bir süre zarfında yapılan akıllı tahta uygulamaları süresince öğrencilerin öğretmenle veya birbirleriyle iletişimlerinin arttığını, derse ilgi ve katılımlarının yükseldiğini ve ulusal sınav sonuçlarında başarılarının tüm sınıflar düzeyinde arttığını ifade etmişlerdir (Akt. Kaya ve Aydın, 2011).

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan (2006-2010) Bilgi Toplumu Stratejisi'nde bilişim teknolojilerinin eğitim sistemimizde kullanımıyla ilgili olarak "*Bilgi ve iletişim teknolojileri eğitim sürecinin temel araçlarından biri olacak ve öğrencilerin, öğretmenlerin bu teknolojileri etkin kullanımı sağlanacaktır.*" hedefi yer almaktadır. Bu doğrultuda Milli Eğitim Bakanlığı 2010-2014 Stratejik Planı'nda yer alan "*Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda bölgesel farklılıkları gidermek amacıyla 2014 yılı sonuna kadar tümünün bilişim teknolojilerinden yararlanmasını sağlamak*" hedefi doğrultusunda 2011-2012 eğitim öğretim yılında 17 ilde 52 okulda pilot uygulamasına başlanan FATİH Projesi (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) hayata geçirilmiştir. FATİH Projesi, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullardaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla bilişim teknolojileri araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edilecek şekilde, derslerde etkin kullanımı için; okulöncesi, ilköğretim ile ortaöğretim düzeyindeki tüm okullarda dizüstü bilgisayar, LCD panel, etkileşimli tahta ve internet ağ altyapısı sağlanmasını öngörmektedir. Bu proje çerçevesinde öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilmesi planlanmaktadır. Bu süreçte öğretim programları, teknoloji destekli öğretime uyumlu hale getirilerek eğitsel e-çerikler oluşturulacaktır. FATİH projesi, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmekte olup, Ulaştırma Bakanlığı tarafından desteklenmektedir. Proje kapsamında tüm dersliklere etkileşimli tahta ile tüm öğrenci ve öğretmenlere tablet dağıtılması planlanmaktadır. Etkileşimli tahta ve tablet dağıtımının yanı sıra e-kitap ve e-çerik hazırlama çalışmaları da devam etmektedir. Eğitimde FATİH projesinin beş ana bileşenden oluştuğu belirtilmektedir. Bu bileşenler, donanım ve yazılım altyapısının sağlanması; eğitsel e-çeriğin sağlanması ve yönetilmesi; öğretim programlarında etkin Bilgi İletişim Teknolojileri (BİT) kullanımı; öğretmenlerin hizmet içi eğitimi; bilinçli, güvenli, yönetilebilir ve ölçülebilir BİT kullanımının sağlanması olarak açıklanmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2011).

FATİH projesinin ana bileşenlerinden biri olan eğitsel e-çeriğin sağlanması ve yönetilmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEGİTEK) tarafından sınıf seviyelerine uygun, güvenilir ve doğru e-çerikleri sunmak için 2012 yılında Eğitim Bilişim Ağı (EBA) hizmete alınmıştır. MEB, bu platformun amacını; "okulda, evde, kısacası ihtiyaç duyulan her yerde bilgi teknolojileri araçlarını kullanarak etkili materyal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamak" olarak açıklamaktadır (MEB, 2012).

Bu çalışmada ülkemiz eğitim sistemi için büyük bir dönüşüm gerçekleştirmesi beklenen FATİH projesinin ana bileşenlerinden belki de en önemlisi olan eğitsel e-çerik sağlanması ve yönetilmesi amacıyla YEGİTEK tarafından hizmete sunulan EBA ile ilgili FATİH projesi kapsamında Etkileşimli Tahtaların (ET) kurulduğu liselerde görev yapan öğretmenlerin platformdan yararlanma düzeyleri ve proje ilgili görüş ve önerileri incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırmalar olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Temel nitel araştırmalar insanların dünyalarını nasıl inşa ettikleri, yaşamlarını nasıl yorumladıkları ve deneyimlerine ne anlam kattıklarıyla ilgilenir. Nitel araştırmalarda araştırmacı olgu hakkında öğrendiklerini yansıtmak amacıyla rakamlardan ziyade kelime ve açıklamalara başvurur (Merriam, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 10 farklı ildeki Milli Eğitim Bakanlığı okullarında görev yapan 228 lise öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ait genel bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubuna Ait Genel Bilgiler

Kategori	Nitelik	N	%
Cinsiyet	Kadın	122	53,51
	Erkek	106	46,49
Çalışılan Lise Türü	Anadolu	139	60,96
	Meslek	89	39,04
Mesleki Kıdem	1-4 yıl	74	32,46
	5-9 yıl	43	18,86
	10-14 yıl	32	14,04
	15-19 yıl	40	17,54
	20-24 yıl	18	7,89
	25-29 yıl	8	3,51
	30 yıl ve üstü	13	5,70
	Türk Dili ve Edebiyatı	48	21,05
Branş	Matematik	36	15,79
	İngilizce	33	14,47
	Tarih	19	8,33
	Biyoloji	19	8,33
	Coğrafya	16	7,02
	Fizik	16	7,02
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	12	5,26
	Kimya	11	4,83
	Almanca	8	3,51
	Felsefe	8	3,51
	Arapça	1	0,44
	Rehber	1	0,44
		Toplam Katılımcı Sayısı: 228	

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada uzman görüşleri alınarak son şekli verilmiş, açık uçlu sorulardan oluşan form kullanılarak MEB’e bağlı okullarda görev yapan lise öğretmenlerinin EBA’ya ilişkin deneyim ve görüşlerine başvurulmuştur. Soru formlarının yanı sıra her okuldan bir öğretmen seçilerek toplam 16 öğretmen ile yüz yüze, telefon veya internet aracılığıyla görüşmeler yapılarak detay bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Lise öğretmenlerinin açık uçlu sorulara verdiği cevaplar betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmacılar tarafından katılımcıların verdiği cevaplardan tablolar oluşturulmuştur. Tablolarda sayı ve yüzde değerlerinin yanı sıra katılımcıların ifade ettiği görüş ve düşüncelere de yer verilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan toplam 228 lise öğretmeninden 64'ü (%28,07) EBA'yı kullandığını 164'ü (%71,93) ise kullanmadığını belirtmiştir. Araştırmada EBA'yı kullanan öğretmenlerin proje ile ilgili çeşitli açılardan görüşlerine başvurulmuştur. EBA'yı kullanmayan öğretmenlerin ise sadece kişisel bilgileri ve kullanmama nedenleri üzerinde durulmuştur. Aşağıdaki tabloda platformu kullanmayan öğretmenlere ait kişisel bilgiler verilmiştir.

Tablo 2: EBA'yı Kullanmayan Öğretmenlere Ait Bilgiler

Kategori	Nitelik	N	%
Cinsiyet	Kadın	89	54,27
	Erkek	75	45,73
Çalışılan Lise Türü	Anadolu	86	52,43
	Meslek	78	47,57
Mesleki Kıdem	1-4 yıl	52	31,70
	5-9 yıl	31	18,90
	10-14 yıl	24	14,63
	15-19 yıl	29	17,68
	20-24 yıl	12	7,31
	25-29 yıl	6	3,65
	30 yıl ve üstü	10	6,09
Branş	Matematik	34	20,73
	Türk Dili ve Edebiyatı	31	18,90
	İngilizce	25	15,24
	Tarih	14	8,53
	Biyoloji	12	7,31
	Fizik	11	6,70
	Almanca	8	4,87
	Felsefe	8	4,87
	Arapça	1	0,60
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	7	4,26
	Kimya	7	4,26
	Coğrafya	5	3,04
	Rehber	1	0,60
			Toplam: 164

Tablo 2'de görüldüğü üzere EBA'yı kullanmayan MEB öğretmenlerinin %54,27'sini kadınlar oluşturmaktadır. Kullanmayan öğretmenler içerisinde 1-4 yıl arası mesleki kıdeme sahip yani yeni göreve başlayan öğretmenler %31,70 ile ilk sırada yer alır. Branş olarak bakıldığında ise %20,73 ile Matematik öğretmenleri ilk sırada yer alır. Araştırmaya katılan toplam Matematik öğretmeni sayısınının 36 olduğu düşünüldüğünde %94,4'ünün platformu kullanmadığı görülmektedir.

Tablo 3: EBA'yı Kullanmama Nedeniniz?

Kullanmama Nedeniniz	N	%
Alt yapı yetersizlikleri	38	23,17
İlk defa duydum/Bilgim yok	35	21,34
İnternet ağı sorunları	22	13,41
Branşa özgü içerik yetersiz	14	8,54
İçerik yetersizliği	11	6,70
Yetersiz buluyorum	7	4,27
Gerek duymadım	5	3,05
Amaca uygun değil	4	2,44
Vakit ayırmıyorum	4	2,44
Kendi materyallerim yeterli	4	2,44
Hizmet içi eğitim verilmedi	3	1,84
Başka sitelerden faydalanıyorum	3	1,84
Düzeğe uygun değil	2	1,21
Zaman alıcı	2	1,21
Diğer	10	6,10
Toplam	164	100

Tablo 3'e görüldüğü gibi EBA'yı kullanmayan öğretmenlerin %23,17'si kullanmama gerekçesi olarak alt yapı yetersizliklerini göstermiştir. Katılımcıların %21,34'ü platform ve projeden bu çalışma ile ilk defa haberlerinin olduğunu ve bilgisinin olmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin kullanmama gerekçeleri arasında %13,41 ile okullarda yaşanan internet ağı sorunları üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 4: EBA'yı Kullanan Öğretmenlere Ait Bilgiler

Kategori	Nitelik	N	%
Cinsiyet	Kadın	33	51,57
	Erkek	31	48,43
Çalışılan Lise Türü	Anadolu	53	82,81
	Meslek	11	17,19
Mesleki Kıdem	1-4 yıl	22	34,38
	5-9 yıl	12	18,75
	10-14 yıl	8	12,50
	15-19 yıl	11	17,19
	20-24 yıl	6	9,38
	25-29 yıl	2	3,12
	30 yıl ve üstü	3	4,68
Branş	Türk Dili ve Edebiyatı	17	26,56
	Coğrafya	11	17,18
	İngilizce	8	12,52
	Biyoloji	7	10,94
	Tarih	5	7,81
	Fizik	5	7,81
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	5	7,81
	Kimya	4	6,25
	Matematik	2	3,12
			Toplam: 64

Tablo 4'te EBA'yı kullanan öğretmenlere ait genel bilgilere yer verilmiştir. Tabloya bakıldığında platformu kullanan öğretmenlerin %51,57'sini kadınlar oluşturmaktadır. EBA'yı kullanan öğretmenlerin % 82,81'nin Anadolu liselerinde görev yaptığı ve %34,38'inin 1-4 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenler olduğu görülmektedir. Kullanan öğretmenler içerisinde %26,56 ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri ilk sırada yer almaktadır. Bu oranın yüksek çıkmasında toplam 228 katılımcının 48'inin (%21,05) Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olması etkili olmuştur.

Tablo 5: FATİH Projesi'nin Başarılı Olmasında EBA'nın Katkısı Olacak mıdır?

Görüşünüz?	N	Hangi Noktalarda Katkısı Olacak?	Katkı Düzeyini Artırmak İçin Neler Yapılabilir?
Evet, katkısı olacaktır	63	<ul style="list-style-type: none"> * Kaynaklara ulaşım kolaylığı * Görselleştirmeye yardımcı * Öğrenci alt yapısını destekleyici * Etkili ve verimli ders işlemeye yardımcı * Ülke genelinde öğretim faaliyetlerinde birlik sağlamaya katkı 	<ul style="list-style-type: none"> * İçerikler geliştirilmeli * İçerikler düzenlenmeli * Güncellenmeli * Materyal sayısı artırılmalı * Öğretmenler bilinçlendirilmeli * Tanıtımı yapılmalı
Hayır, katkısı olmaz	1	Alt yapı sorunları EBA'nın FATİH projesinin başarıya ulaşmasındaki katkısını engelleyecektir.	

Tablo 5'e bakıldığında katılımcıların %98,43'ü EBA'nın FATİH projesinin başarılı olmasında katkısı olacağı görüşündedir. Öğretmenler EBA'nın kaynaklara ulaşım kolaylığı sağlayacağı, konuların görselleştirilmesine yardımcı olacağı ve ülke genelinde eğitimde birlik sağlanmasına destek olacağını ifade etmişlerdir. Katkı düzeyinin artırılabilmesi için ise materyal sayısının artırılması ve güncellenmesi ile gerekli tanıtımların yapılmasını önermektedirler. Bir öğretmen ise EBA'nın alt yapı sorunları nedeniyle FATİH projesinin başarıya ulaşmasına engel olacağı görüşündedir.

Tablo 6: YEGİTEK Tarafından Hazırlanan İçerikler Sınıf Düzeyine Uygun Mu?

	N	%	
Evet, Uygun	45	70,31	Ancak
Hayır, Uygun Değil	19	29,69	Çünkü

Tablo 6'da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin %70,31'i YEGİTEK tarafından hazırlanarak EBA'da paylaşılan içerikleri sınıf düzeylerine uygun olduğu görüşündedir. Ancak materyal sayısının artırılması ve konulara göre düzenlenmesi gerekliliğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların %29,69'u ise içerik kurgularının zayıf olması ve öğretmen anlatımı olan videoların kullanışsızlığı gibi sebeplere uygun olmadığını belirtmiştir.

Tablo 7: EBA'da Materyal Paylaşımı Yaptınız Mı?

	N	%		
Evet	8	12,5	Paylaşım Türü	* Video * Ders sunumu * Konuşma dersi etkinlikleri * Animasyon * Deney
Hayır	51	79,69	Çünkü	* İçerik hazırlama eğitimi verilmedi
Görüş Belirtmeyen	5	7,81		

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların %79,69'unun EBA'da materyal paylaşımında bulunmadığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak içerik hazırlama eğitiminin verilmemesi gösterilmiştir. Genellikle video, ders sunumu ve konuşma dersi etkinlikleri gibi materyalleri paylaşan öğretmenlerin oranı ise %12,50'dir

Tablo 8: EBA'da Bulunan İçerikleri Derslerinizde Kullanıyor musunuz?

Kullanım Durumu	Kullanım Amacı / Kullanmama Nedeni	N	%
Kullanıyorum	Görselleştirme	20	31,25
	Konuyu özetleme ve tekrar yapma	7	10,94
	Konuyu pekiştirme	7	10,94
	Dinleme metinleri (İngilizce)	3	4,68
	Dersi ilgi çekici hale getirme	5	7,81
	Animasyon	2	3,12
	Kalıcılığı artırma	2	3,12
	Konuları örneklendirme	2	3,12
	Etkinlik	1	1,56
	Güvenilir kaynaklara ulaşma	1	1,56
Kullanmıyorum	Deney izletme	1	1,56
	İçerikler yetersiz	1	1,56
	Seviyeye uygun değil	1	1,56
	Tembellik	1	1,56
	İnternet sorunları	1	1,56
Görüş belirtmeyen		9	14,1

Araştırmaya katılan öğretmenlerin EBA'da bulunan içerikleri derslerinde kullanma durumu ile ilgili bilgilerin verildiği Tablo 8'e bakıldığında katılımcıların %79,68'nin derslerinde EBA'daki içerikleri kullandığı görülmektedir. Kullanım amaçları arasında konuları görselleştirme, konu özetleme ve pekiştirme ilk sıralarda yer almaktadır. % 6,25'lik paya sahip olan kullanmayan öğretmenler ise gerekçe olarak içeriklerin yetersizliği ve sınıf düzeyine uygun olmadıklarını göstermişlerdir.

Tablo 9: Öğretmenler Açısından EBA Projesini Nasıl Değerlendiriyorsunuz?

	Çünkü	N	%
Olumlu	Kaynak temininde kolaylık	7	10,95
	Konu özetleme ve tekrar yapmada kolaylık	1	1,56
	Kendini geliştirmeye yardımcı	2	3,12
	Öğrenmeyi kolaylaştırıcı	6	9,38

	ET ve tablet kullanımına teşvik edici	1	1,56
	Bilgi arşivi oluşturmakta	8	12,5
	Görselliği artırdığından derse olan dikkati artırıcı	12	18,75
	Zaman tasarrufu	3	4,68
Olumsuz	Bazı videolar uzun olduğundan planı aksatıyor	1	1,56
	Branşa özgü içerikler yetersiz	1	1,56
	Hazıra alıştırıcı	14	21,88
Görüş belirtmeyen		8	12,5

Tablo 9’da görüldüğü gibi katılımcıların %62,5’i projenin öğretmenler açısından olumlu etkilerinin olacağını ifade etmiştir. Bu görüşlerinin nedeni olarak da EBA ile görsellik artacağı için öğrencilerin derse ilgisinin artacağını ve kaynak temininde kolaylık sağlayacağını belirtmişlerdir. Projenin olumsuz etkileri olacağını savunan %25’lik kesim ise bunun sebebi olarak platformda sunulan içerik ve materyallerin öğretmenleri hazıra alıştıracağı görüşündedir.

Tablo 10: Öğrenciler Açısından EBA Projesini Nasıl Değerlendiriyorsunuz?

	Çünkü	N	%
Olumlu	Olumsuz etkisi olmayacaktır	7	10,95
	Konu kavramaya yardımcı	6	9,39
	Yardımcı kaynak temininde kolaylık sağlar	10	15,65
	Daha fazla duyu organına hitap ederek kalıcı öğrenme sağlar	9	14,03
	Derse ilgiyi artırır	6	9,38
Olumsuz	Tembelleştirici/motivasyon düşürücü (nasılsa EBA’da var)	3	4,68
	Hazıra alıştırıcı	4	6,25
	EBA konusunda öğrenciler bilinçsiz	2	3,12
	Teknoloji bağımlılığı	3	4,68
	Teknolojik aksaklıklar ders içerisinde sorun teşkil ediyor	2	3,12
Görüş belirtmeyen		12	18,75

Tablo 10’a bakıldığında katılımcıların %59,37’sinin projenin öğrenciler açısından olumlu sonuçlar getireceği görüşündedir. Bu görüşe sahip olanlar içerisinde yardımcı kaynak temini kolaylık sağlayacağı düşüncesindekiler yoğunluktadır. Olumsuz etkileri olacağını düşünenler içerisinde öğrencileri hazıra alıştıracağı ve tembelleştireceği görüşünde olanların payı fazladır.

Tablo 11: EBA Projesi İle İlgili Görüş ve Önerileriniz?

	Görüş / Öneri	N	%
	Sınıf düzeyine uygun içerikler artırılmalı	1	1,56
	Uygulamalı örnekler (deney, animasyon) artırılmalı	5	7,81
	İçerik zenginleştirilmeli	13	20,32
	Alt yapı sorunları çözülmeli	4	6,25
	İlgi çekici içerikler artırılmalı	1	1,56

İçerikler müfredat değişikliklerine uygun olarak güncellenmeli	4	6,25
Bazı branşlardaki içerik sayıları artırılmalı	1	1,56
Tanıtım ve reklam yapılmalı	2	3,12
Eksik konular tamamlanmalı	1	1,56
Kazanım ve konu bazında klasörleme/dosyalama yapılmalı	3	4,69
Öğretmenlere emeklerinin karşılığı verilmeli	1	1,56
Görüş / Öneri Belirtmeyen	28	43,76

Tablo 11'e bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin %20,32'sinin platformda bulunan içeriğin zenginleştirilmesi gerekliliğine dair görüş bildirdiği görülmektedir. Ayrıca uygulamalı içeriklerin artırılması, müfredat değişikliklerine uygun olarak güncellenmesi ve alt yapı sorunlarının giderilmesi de öneriler arasında başı çekmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma katılan öğretmenleri branşlarına göre değerlendirdiğimizde EBA'yı kullanan öğretmenler arasında branş bazında en büyük oran %68,75 ile coğrafya öğretmenlerine aittir. Araştırmaya katılan toplam 16 coğrafya öğretmeninden 11'i EBA'yı kullandığını belirtmiştir. Bu sonuç Demirci (2008)'nin yaptığı araştırmada; görselliğin son derece önemli olduğu coğrafya derslerinde internet kullanılabilmesi harita, grafik ve tablo gibi görsellerin kolaylıkla teminini sağlamak ve güncel verilerin istenildiği anda sınıf ortamına taşınmasına imkân tanıdığı görüşünü destekler niteliktedir. Branşlar arasında EBA'yı en az kullananlar ise matematik öğretmenleridir. Araştırmaya katılan 36 matematik öğretmeninden 34'ü platformu kullanmadığını ifade etmiştir.

Platformu kullanmayan öğretmenlerin kullanmama nedeni olarak ifade ettiği gerekçeler arasında %23,17 ile alt yapı eksiklikleri ilk sırada yer almaktadır. Kullanmayan öğretmenlerin %21,34'ü ise EPA'dan haberdar olmadıklarını ve bu çalışma ile ilk defa duyduklarını ifade etmiştir. Katılımcıların %32,46'nın teknolojik yeterlilikleri nispeten daha iyi 1-4 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan yeni öğretmenlerden oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda oldukça dikkat çekicidir. Bu veriden hareketle öğretmenlerin lisans eğitimi sırasında FATİH projesi ve bileşenleri ile ilgili bilgi ve yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalarda eksiklik olduğu ortadadır.

EBA'yı kullanan 64 öğretmenden % 70,31'i YEGİTEK tarafından platformda paylaşılan içeriklerin sınıf düzeylerine uygun olduğu görüşündedir. Ancak içeriklerin geliştirilmesi, düzenlenmesi ve güncellenmesi gerektiği yönünde öneri sunmuşlardır. YEGİTEK içeriklerini sınıf düzeyine uygun bulmayan %29,69'luk kesim için gerekçe olarak içeriklerin kurgu ve gerçek hayat bağlantılarının zayıflığı ve platformda bulunan öğretmen anlatım videolarının gereksiz olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük bölümü YEGİTEK tarafından geliştirilerek platformda paylaşılan içerikleri birçok yönden eleştirerek çeşitli değişiklikler önermektedir. Ancak veri toplama sırasında yöneltilen "EBA'da paylaşımda buldunuz mu?" sorusuna EBA'yı kullanan 64 öğretmenin %79,69'u hayır cevabını vermiştir. Gerekçe olarak ise içerik hazırlama eğitimi verilmemesini göstermişlerdir. İçerik hazırlama eğitimlerinin yetersizliği aşikârdır. Ancak platformda sadece belirli programlarda hazırlanan içeriklerin paylaşılması zorunluluğu bulunmamaktadır. Öğretmenler hazırladıkları çalışma kâğıtları, ders sunumları, yaptıkları ders içi etkinlikleri ve sınav sorularına kadar her tür materyali paylaşabilmektedir. Bu durumda katılımcıların platformda paylaşımında bulunma noktasında tembel davrandıkları söylenebilir.

Platformdan faydalanan öğretmenlerin %31,25'i yer alan içerikleri derslerini görselleştirme amacıyla kullandığını belirtmiştir. EBA'yı kullanan öğretmenlerin %29,69'unun platformda yer alan materyallere derslerinde ortalama 5-10 dakika zaman ayırdığı görülmüştür. Bu süre kullanılan materyallerin amacına ulaşması ve etkisiz hale gelmemesi adına gayet uygun bir süredir.

EBA'yı kullanan öğretmenlerin büyük bölümü platformun öğretmenler açısından olumlu etkileri arasında en büyük katkısının görselliği artırdığı için öğrencilerin derse olan motivasyonlarını olumlu yönde etkileyeceği görüşünü paylaşmışlardır. Projenin öğretmenleri hazıra alıştıracağı için olumsuz etkilerinin olacağı görüşünde olanların payı ise %21,88'dir. Platformu kullanan öğretmenlerin %15,65'i EBA'nın kaynak temininde kolaylık sağlayacağı için öğrenciler açısından olumlu sonuçlar doğuracağını düşünürken %10,93'ü öğrencileri hazıra alıştıracağı ve tembelleştireceği düşüncesiyle olumsuz sonuçları olacağı görüşündedir.

EBA'yı kullanan öğretmenlerin % 20,32'si platformda paylaşılan içeriklerin zenginleştirilmesi ve değişimler doğrultusunda güncellenmesi gerektiği görüşünü bildirmiştir. Ayrıca %7,81'i de platformda ders anlatım videolarından ziyade deney ve animasyon gibi sınıf ortamında yapılamayan uygulamalı örneklerin artırılması gerektiği görüşündedir.

FATİH projesinin ana bileşenlerinden olan eğitsel e-içeriğin sağlanması ve yönetilmesi hedefi doğrultusunda 2012'de uygulamaya konulan EBA ile ilgili lise öğretmenlerinin görüş, düşünce ve önerilerine bakıldığında platformda bulunan ve YEGİTEK tarafından paylaşılan içeriklerin genel olarak amaca ve sınıf düzeyine uygun olduğu görülmektedir. Katılımcıların da belirttiği gibi içeriklerin konu ve ünitelere uygun olarak düzenlenmesinde ve değişimlere paralel olarak güncellenmesinde ise aksaklıklar göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin platform ile ilgili birçok eleştiri ve öneri getirmelerine rağmen kendilerinin paylaşım yapmada geri durdukları görülmektedir. Sebep olarak öne sürdükleri içerik hazırlama eğitimlerinin yetersizliği noktasında haksız sayılmazlar. Zira FATİH projesi kapsamında öğretmenlere verilen eğitimler toplam 30 saatten oluşmaktadır (MEB,2012). E-içerik geliştirmeye yönelik gerçekleştirilen en kapsamlı eğitim programı 20 Temmuz -12 Eylül 2015 tarihleri arasında Mersin'de farklı branşlardan 1000 öğretmeni kapsayan e-içerik geliştirme eğitim programıdır. MEB bağlı okullarda görev yapan toplam öğretmen sayısı düşünüldüğünde bu sayı oldukça yetersizdir. Ayrıca projenin diğer bir paydaşı olan öğrenci ve velilere yönelik eğitimler yok denecek kadar azdır.

Ertmer 1999 yılındaki çalışmasında teknolojik donanım eksikliğinin öğretmenlerin teknoloji kullanımının önündeki en önemli etkenlerden biri olarak ifade etmişken 2005 yılında yaptığı çalışmasında teknolojik donanım eksikliği giderildiği halde öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojiden etkili bir biçimde faydalanmadıklarını gözlemiştir (Akt. Akıncı, Kurtuluş ve Seferoğlu, 2012;7). Buradan hareketle, FATİH projesiyle okulların teknolojik alt yapısını iyileştirmenin ya da EBA aracılığıyla en kaliteli ve donanımlı e-içerikleri hizmete sunmanın derslerde etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamanın garantisi olmayacağı söylenebilir. Bu noktada MEB tarafından projenin paydaşları olan öğretmen ve öğrencilere eğitimler verilmesi projenin hayata geçirilmesi adına büyük önem arz etmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve literatürdeki çalışmalardan yola çıkıldığında FATİH Projesinin alt bileşenlerinden biri olarak hayata geçirilen EBA ile ilgili bugüne kadar yapılan yatırımların boşa gitmemesi ve amacına ulaşması adına yapılmasının fayda sağlayacağı düşünülen öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- EBA'nın tanıtımı, kullanımı ve eğitimdeki yeri ile ilgili öğretmen, öğrenci ve velilere seminerler düzenlenerek platform hakkında bilgi düzeyleri artırılmalıdır.
- Mesleğe başlamadan platform ile ilgili hazırbulunuşluk sağlamak adına Eğitim Fakültelerinde tüm branş öğretmenlerine e-içerik hazırlama, etkileşimli tahta kullanımı ve FATİH projesi ile ilgili temel bilgiler kazandırılmalıdır.
- Teknoloji kullanma becerileri yetersiz olan öğretmenlere yönelik temel eğitimler düzenlenmelidir.
- Tüm öğretmenlere e-içerik geliştirme hakkında hizmet içi eğitimler verilmelidir.
- EBA'da yayınlanan içerikler düzenli olarak kontrol edilmeli ve güncellenmelidir.
- Öğretmenlerin platformda paylaştıkları içeriklerin doğrudan yayınlanması yerine bir kurul onayından geçirildikten sonra yayınlanması içerik kirliliğinin önüne geçilmesi ve paylaşımların kalitesi açısından olumlu etki yapacaktır.

Not: Bu çalışmanın bir bölümü 5-6 Şubat 2016 tarihinde Antalya'ya yapılan 2nd International Congress on Education, Distance Education and Educational Technology- ICDET'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Akıncı, A., Kurtoğlu, M. ve Seferoğlu, S. S. (2012). Bir teknoloji politikası olarak FATİH Projesinin başarılı olması için yapılması gerekenler: Bir durum analizi çalışması. *XIV. Akademik Bilişim Konferansı (AB12)*, 1-3 Şubat 2012, Uşak Üniversitesi, Uşak.

Avrupa Komisyonu (2013). *ICT in schools survey – many children not getting what they need; teachers need more training and support*. Retrieved December 14, 2015, from http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-341_en.htm.

Demirci, A. (2008). Özel Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretmenlerinin Bilgisayar ve İnternet Teknolojisinden Yararlanması. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 17, 27-44.

Ekici, S. ve Yılmaz, B. (2013). FATİH Projesi Üzerine Bir Değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, Cilt:27, Sayı:2, 317-339.

Güllüpınar, F. Kuzu, A. Dursun, Ö Kurt, A ve Gültekin M. (2013). Milli Eğitimde Teknoloji Kullanımı ve Sonuçları: Velilerin Bakış Açısından Fatih Projesi'nin Pilot Uygulamasının Değerlendirilmesi. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30,195-216.

Kaya, H. ve Aydın, F. (2011). Sosyal Bilgiler Dersindeki Coğrafya Konularının Öğretiminde Akıllı Tahta Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Journal of World of Turks*, 3(1), 179-189.

Keser, H. ve Çetinkaya, L. (2013). Öğretmen ve Öğrencilerin Etkileşimli Tahta Kullanımına Yönelik Yaşamış Oldukları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Turkish Studies*, Volume 8/6 Spring 2013, 377-403.

Merriam, S. (2013). Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber (S. Turan, Çeviri Editörü), Ankara: Nobel. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2011). *FATİH Eğitimde Geleceğe Açılan Kapı*. 20.01.2016 tarihinde <http://www.fatihprojesi.com> adresinden alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2012). *FATİH Projesi Öğretmen Eğitimi Birimi*. 11.12.2015 tarihinde <http://eogrenim.meb.gov.tr> adresinden alınmıştır.

Özkan, A. ve Deniz, D. (2014). Ortaöğretimde Görev Yapan Öğretmenlerin FATİH Projesi'ne İlişkin Görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi* 15 (1), 161-175.

Tor, H. ve Erden, O. (2004). İlköğretim Öğrencilerinin Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, Vol:3, Issue:1, 120-130.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (7.baskı). Ankara: Seçkin.